

จดหมายข่าว NAHPI Newsletter

สถาบันสุขภาพสัตว์และผลิตสัตว์แห่งชาติ
National Animal Health and Production Institute
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปีที่ 2 Vol. 2 ฉบับที่ 3 - 11 No. 3 - 11 เดือน มีนาคม - พฤศจิกายน 2536 March - November 1993 ISSN 0858-4516

โรคเขตร้อน (Exotic disease)

พาร์โวไวรัสในลูกห่าน

หรือ

Derzsy's disease

พบการระบาดของโรค Derzsy's disease เป็นครั้งแรก ในประเทศไทย ระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง ตุลาคม 2536 โดยมีความรุนแรงมาก สัตว์จะแสดงอาการป่วย และตายอย่างรวดเร็ว อัตราการตายสูงมาก โรคนี้ได้ทำให้ลูกห่านตายไปประมาณ 5 หมื่นกว่าตัว ในจังหวัดอยุธยา อ่างทอง และ นครปฐม

ประวัติและการสังเกต

สถาบันสุขภาพสัตว์ ได้รับตัวอย่างสัตว์ป่วยครั้งแรก

จังหวัดอยุธยา เมื่อประมาณปลายเดือน สิงหาคม โดยมีประวัติว่าเกษตรกรซื้อลูกห่านอายุประมาณ 1 วัน มาเลี้ยง พบว่าเริ่มแสดงอาการป่วย เมื่ออายุประมาณ 10 กว่าวัน โดยมีอาการท้องเสีย อุจจาระเหลวสีขาวคล้ายแป้ง บางตัวมีเลือดปน ซากอ่อน ไม่ค่อยเดิน และกระหายน้ำ บางตัวมีการสิ้นของหัว หลังจากแสดงอาการป่วย 1 - 2 วัน ห่านก็จะเริ่มทยอยตาย โดยมีอัตราการตายมากกว่า 90%

การสอบสวนโรค

เจ้าหน้าที่สถาบันสุขภาพสัตว์ และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ได้ร่วมกันออกทำการสอบสวนโรค และเก็บตัวอย่างเพิ่มเติมจากแหล่งที่มีการระบาด โดยการสอบสวนใน

(ต่อหน้า 10)

โรคพาร์โวไวรัส

ใน

ห่าน

(Goose parvovirus infection)

ชื่อพ้อง : Derzsy's disease, goose plague, goose hepatitis, goose enteritis, goose influenza

สาเหตุ : เชื้อ goose parvovirus

- ยังไม่พบความแตกต่างทาง antigenicity ของเชื้อไวรัส

(ต่อหน้า 10)

ขั้นต้น พบว่าการระบาดของส่วนใหญ่พบในเขตภาคกลางที่มีการเลี้ยงนํ้าจํานวนมาก ได้แก่ จังหวัดอยุธยา อ่างทอง และ นครปฐมมีการสำรวจเบื้องต้นพบว่าการระบาดในจังหวัดอยุธยา 24 ฟาร์ม จํานวนนํ้าที่สูญเสียประมาณ สองหมื่นกว่าตัวจังหวัดอ่างทอง 31 ฟาร์มจํานวนนํ้าที่สูญเสีย ประมาณสามหมื่นตัว และ จังหวัดนครปฐม 15 ฟาร์ม จํานวนนํ้าที่สูญเสีย 5,000 ตัว อัตราการตายโดยเฉลี่ยในทุกฟาร์มจะมากกว่าร้อยละ 50 อาการที่พบจะใกล้เคียงกันทุกฟาร์ม อายุ 1 เดือนเกิดโรคตั้งแต่ 5 วัน ถึง 1 เดือน ส่วนนํ้าใหญ่ที่อายุมากกว่าหนึ่งเดือนจะไม่แสดงอาการป่วย แม้ว่าจะเลี้ยงอยู่ในบริเวณเดียวกันสาเหตุของการระบาดกําลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการสืบหาข้อเท็จจริง

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

จากการผ่าซากและทำการเพาะเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา พบเชื้อ *E.coli* และ *Aspergillus spp.* บางฟาร์มพบเชื้อ *Salmonella spp.* บางฟาร์มไม่พบเชื้อแบคทีเรียและจากการวิเคราะห์ยาปฏิชีวนะ ที่มีผลต่อเชื้อ *Salmonella spp.* ที่แยกได้ ปรากฏว่าไม่ได้ผล ส่วนผลการตรวจยาฆ่าแมลงในอวัยวะและ aflatoxin ในอาหารไม่พบ ทั้งยาฆ่าแมลงและ aflatoxin

ผลการตรวจทางไวรัสวิทยา

และ พยาธิวิทยา

การตรวจแยกเชื้อไวรัสจากตับ ม้าม ไต ของนํ้าป่วย โดยใช้โซ่ผ่านและใช้เปิดเทคนิคพบเชื้อไวรัสที่หัวใจของนํ้าทดลองที่ได้รับเชื้อนี้ป่วยและตาย โดยมีอาการและวิการ เช่นเดียวกับที่พบในหอยที่ จากการพิสูจน์เชื้อโดยวิธี fluorescent antibody (FA) และตรวจคุณสมบัติไวรัสด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน ยืนยันว่าเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคในลูกนํ้าเป็นเชื้อพาหุไวรัส

การควบคุม

และ ป้องกันโรค

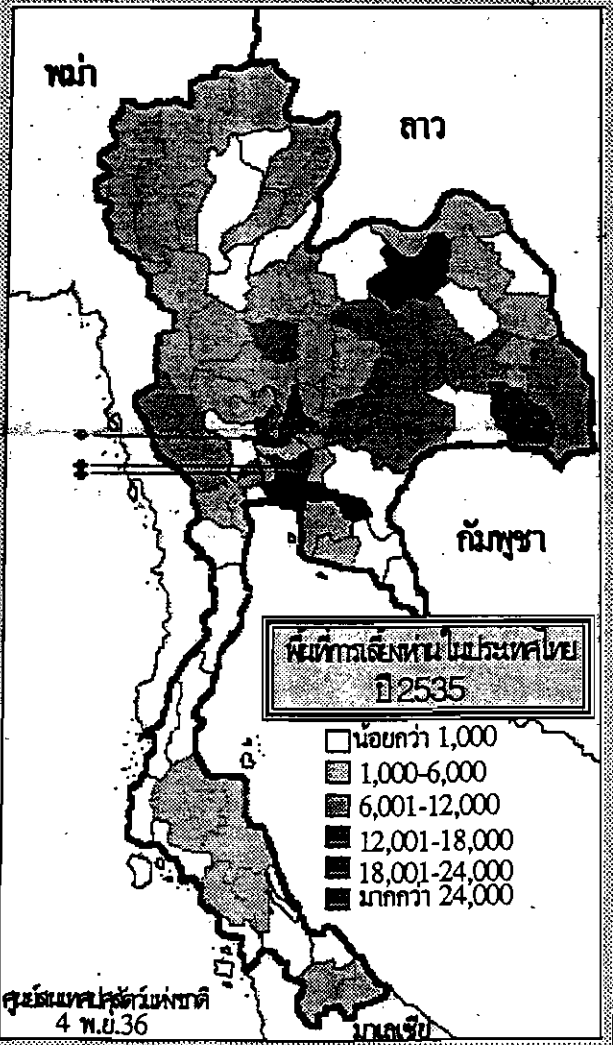
1. จัดการนํ้าลูกนํ้าใหม่เข้ามาเลี้ยงในฟาร์ม
2. ในกรณีที่ขี้มีมีการเลี้ยงลูกนํ้าอยู่และยังไม่เกิดโรคควรรีบปิดฟาร์ม
- 2.1 หลีกเลี่ยงการนำลูกนํ้าไปเลี้ยงในทุ่งหรือในแหล่งนํ้าสาธารณะ ความเสี่ยงอยู่ภายในเล้าที่มีบริเวณจำกัด
- 2.2 ความเข้มงวดในด้านสุขาภิบาล ความสะอาดของนํ้าดื่มหลีกเลี่ยงการใช้มูลของให้ลูกนํ้ากิน

- มีความทนทานสูงต่อ

ความร้อน ความเป็นกรดและสารเคมีชนิดต่างๆ เช่น ทนต่อ 65°C นาน 30 นาที, pH 3, 0.5% phenol, 1:1000 formalin

ระบาดวิทยา

- พบหลายประเทศทางยุโรป แคนาดา รัสเซีย อิสราเอล จีน เวียดนาม และได้พบ (ต่อหน้า 11)

2.3 เชื้อฆาตการเข้าออก

ฟาร์มของบุคคลภายนอก

3. ในกรณีที่มีการระบาดภายในฟาร์มควรปฏิบัติดังนี้

3.1 ความจำเป็นให้ทางปศุสัตว์อำเภอ จังหวัดทราบและควรส่งตัวอย่างมาตรวจที่สถานีสุขภาพสัตว์ เพื่อการยืนยันผลการวินิจฉัย

3.2 ควรแยกคอกปศุสัตว์ออกจากฝูง และควรให้ยาปฏิชีวนะ เพื่อป้องกันความเสียหายของแบคทีเรียการให้เกลือแร่และวิตามินละลายน้ำคอกให้เพียงพอจะช่วยลดการสูญเสียลงได้

3.3 ไม่ควรให้ซากสัตว์ตายลงในแหล่งน้ำสาธารณะควรทำลายโดยการเผา เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค

3.4 ไม่ควรให้คนนำลูกหลานเข้ามาเลี้ยงในคอก ควรทำความสะอาดคอกให้ดี ควรใช้ยาฆ่าเชื้อก่อนการพักแล้วโดยไฟแสงแดดส่องถึงบริเวณคอกอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าหนึ่งเดือน

4. การให้ความรู้แก่เกษตรกรถึงข้อควรระวังในการลักลอบนำลูกหลานจากต่างประเทศเข้ามา โดยไม่ตรวจสอบให้เสียก่อนซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียภายหลังได้

5. ขณะนี้ทางกรมปศุสัตว์กำลังนำเข้าวัคซีนป้องกันโรคจากต่างประเทศเป็นการพิเศษ เพื่อใช้งานการควบคุมโรค

รายงานโดย เจ้าหน้าที่สถานีสุขภาพสัตว์

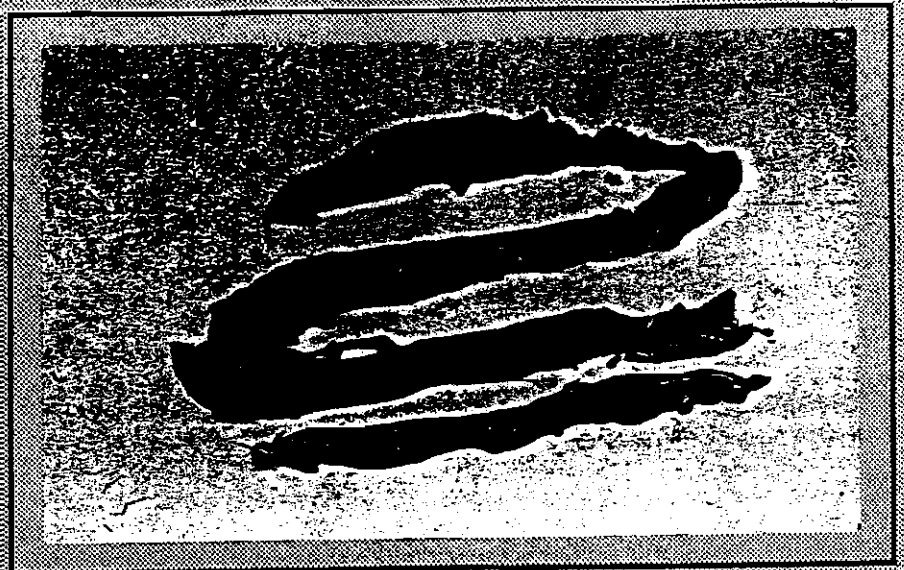

- พบการระบาด

รุนแรงเฉพาะในลูกหลาน และถูกเปิดเทศอายุต่ำกว่า 1 เดือน โดยมีอัตราการตายสูงมากอาจถึง 100%

- ความรุนแรงของโรคขึ้นกับอายุของลูกหลานที่ได้รับเชื้อ หากโคที่ได้รับเชื้อจะไม่แสดงอาการของโรค แต่เป็น carrier ได้

- ติดต่อผ่านทางไขพิก (vertical transmission) และ

ติดต่อจากการแพร่เชื้อของสัตว์ป่วย (horizontal transmission)

อาการ - เบื่ออาหาร ไม่มีแรง กระหายน้ำ ท้องเสีย อุจจาระมีสีขาวปนคล้ายแป้ง บางตัวมีมูกเลือดปน มีการลอกหลุดของเยื่อในลำไส้

- ชนิดไม่รุนแรงทำให้การเจริญเติบโตลดลง และมักมีการติดเชื้อชนิดต่างๆ แทรกซ้อน

อาการ - มีการลอกหลุดของเยื่อในลำไส้ อาจพบกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ

- ชนิดไม่รุนแรงพบ

เยื่อหุ้มตับ หัวใจอักเสบ ปอดบวม ลำไส้อักเสบและอาการอื่นๆ ขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อที่แทรกซ้อน

การวินิจฉัย

- จากประวัติอาการและการผ่าซาก

- การแยกและพิสูจน์เชื้อโดยวิธีทางไวรัสวิทยา

- การตรวจพบแอนติบอดีในหางที่ไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน

การรักษาและป้องกัน

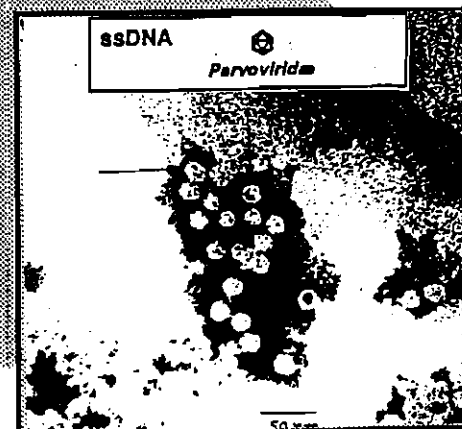
- ไม่ควรรักษาแต่ควรให้อา

การป้องกัน - ต้องป้องกันความเสียหายของคอก

- ให้ hyperimmune serum

- สร้างภูมิคุ้มกันโดยใช้วัคซีน

- มีการสุภาพบาลที่ดี

โปรดติดตาม

การประชุมสัมมนาโรคพยาธิไวรัสในห่าน

ณ ห้องประชุม สถาบันสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์แห่งชาติ
เกษตรกลาง บางเขน กรุงเทพฯ

วิทยากร **NAHPI Newsletter**

สถาบันสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์แห่งชาติ

วัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านสุขภาพสัตว์ และกิจกรรมของสถาบันสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์แห่งชาติ
โดยเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสุขภาพสัตว์

เจ้าของ สถาบันสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์แห่งชาติ เกษตรกลาง บางเขน กรุงเทพฯ 10900 โทร. 5798908-14

ที่ปรึกษา น.สพ. ดร.ทศพร สุเทพรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์แห่งชาติ
Dr. Tetsuo Kumagai หัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่น

คณะกรรมการ

น.สพ. นพพร	ศรวิพันธุ์
สพ. สมชาย	ช่างทอง
สพ.ญ. กัญญา	อาษาบุตร
น.สพ. วัชรชัย	ฉกรรจ์ศักดิ์
สพ.ญ.ม.อ. นฤดี	เกษมสันต์
สพ.ญ. สมพนา	โลกพันธุ์ไพบูลย์

ผู้จัดทำ สพ.ญ. ไชยสิทธิ์ ธีรฉัตรภาณุ นาย นพดล อริยานุวัฒน์

เผยแพร่โดย ฝ่ายถ่ายทอดเทคโนโลยีและศูนย์ข้อมูล : กำหนดออก เดือนละ 1 ฉบับ : พิมพ์ครั้งละ 1,200 ชุด

กองวิชาการ กรมปศุสัตว์
บางเขน กท.10900
ที่ กษ. 0610/(ส) ว.11

ในราชการกรมปศุสัตว์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 1/2521
ไปรษณีย์โทรเลข ราชเทวี